

Päiväys
1.7.2024

1 (2)

Diaarinumero
284/03.04.04.04.20/2024

JULKINEN KUULUTUS

Valitus vesilain mukaisesta päätöksestä

Vesilain 15 luvun 3 §:n mukaan Vaasan hallinto-oikeuden on annettava lupaviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vesilain nojalla antaman päätöksen sekä ojitustoimituksessa annetun päätöksen johdosta jätetty valitus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Tieto kuulutuksesta on julkaistava hankkeen vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään.

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

1.7.2024

Valituksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta.

Valituksen tiedoksisaantipäivä on 8.7.2024.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuteen on jätetty vesilain mukaisessa hallintopakkoasiassa valitus Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 30.1.2024 nro 22/2024 (Keskinie mentien varrella sijaitsevan tienvarsiojan kaivuutöistä ja vedenjuoksun suunnan muuttamisesta aiheutuneiden vahinkojen korjaaminen ja korvaaminen, Oulu).

Valitusasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja valitus pidetään nähtävillä 1.7. – 30.8.2024 Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla (<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/valituskuulutukset.html>). Hallinto-oikeuden verkkosivuilla valitus on ilman liitteitä. Tieto kuulutuksesta on julkaistava Oulun kaupungissa.

Hallintolain 62 b §:n mukaan julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan tiedot julkaistaan, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Henkilötiedoista julkaistaan kuitenkin ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot.

Mahdollisuus vastineen antamiseen

Vaasan hallinto-oikeus varaa asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, tilaisuuden vastineen antamiseen. Mahdollinen vastine tulee toimittaa hallinto-oikeuteen **viimeistään 30.8.2024**.

Vastineeseen on merkittävä sen tekijän nimi, postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite. Vastineessa on ilmoitettava asian diaarinumero 284/2024.

Kiinteistön osaomistajaa pyydetään antamaan tieto kuulutuksesta myös kiinteistön mahdollisille muille omistajille ja haltijoille.

VAASAN HALLINTO-OIKEUS
Kuulemiskanslia
029 56 42729

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla:
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VAASAN HALLINTO-OIKEUELLE

ASIA

Valitus Pohjois-Suomen aluehallintoviraston hallintopakkopäätökseen nro 22/2024, dnro PSAVI/5958/2022, antopäivämäärä 30.1.2024

VALITTAJA

VALITTAJAN ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajotoimisto Norra Oy
Kauppurienkatu 12 A, 90100 Oulu

VASTAPUOLET

1. Keskiniemen yksityistien tiekunta
Keskiniemen yksityistien tiekunnan

Keskiniemen yksityistien tiekunnan käyttöoikeusyksikkötunnus: 000-2006-K-29377
2.

VALITUSAJAN ALKAMINEN

Valitus tulee tehdä viimeistään 30 päivän kuluessa siitä, kun aluehallintoviraston päätös on saatu tiedoksi. Päätös on annettu tiedoksi [REDACTED] asianajajalle [REDACTED] postitse saantitodistusta vastaan 3.2.2024, joka osoittaa tiedoksisaantipäivän. Valituksen on oltava perillä viimeistään kolmantenakymmenentenä (30.) päivänä tiedoksisaantipäivän jälkeen, joten valituksen määräaika on 4.3.2024.

VALITUS

[REDACTED] vaatii, että hallinto-oikeus kumoaa valituksen kohteena olevan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätöksen ja palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Lisäksi [REDACTED] vaatii, että hallinto-oikeus velvoittaa ensisijaisesti aluehallintoviraston ja toissijaisesti Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] yhteisvastuullisesti suorittamaan [REDACTED] oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua hallinto-oikeuden antamasta päätöksestä lukien.

ASIAN TAUSTA

[REDACTED] on hankkinut kiinteistön [REDACTED] vuonna 2003 ja tällöin Keskiniementien varrella sijaitsevan tienvarsojan veden virtaussuunta oli maaston pinnan mukainen eli luoteesta kaakkoon. Keskiniemen yksityistien tiekunta sekä [REDACTED] ja [REDACTED] ovat vuosien 2010–2020 aikana useammassa vaiheessa kaivaneet Keskiniementien varrella sijaitsevaa tienvarsojaa sillä seurauksella, että ojan virtaussuunta on vaihtunut päinvastaiseksi alkuperäisestä ja virtauksen määrä on selvästi kasvanut. Nyt virtaussuunta on kaakosta luoteeseen. Keskiniemen yksityistien tiekunta on virtaussuunnan muuttamisen lisäksi lisännyt ojan virtauksia asentamalla ojaan uusia rumpuja. Rumpujen asentamisen johdosta ojan virtaus on lisääntynyt huomattavasti. Tienvarsojan kaivuutyöt ja rumpujen asentaminen ovat johtaneet siihen, että alueen valumavedet ohjautuvat [REDACTED] tontille ja valumaveden mukana [REDACTED] omistamalle kiinteistölle kulkeutuu ruosteveettä. Ojan kaivuutyöt ja vedenjuoksun muuttaminen on aiheuttanut ja aiheuttaa vahinkoa [REDACTED] omistamalla kiinteistöllä. [REDACTED] ei ole antanut suostumustaan ojan kaivuutöille tai vedenjuoksun muuttamiselle.

[REDACTED] on saattanut hallintopakkoasian vireille vesilain (587/2011) 14 luvun 14 §:n 1 kohdan mukaisesti Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa 27.5.2022. [REDACTED] on vaatinut, että aluehallintovirasto:

1. määrää Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] välittömästi lopettamaan valumavesien ohjaamisen [REDACTED] kiinteistölle sekä palauttamaan ojan vedenjuoksun alkuperäiseksi ja oikaisemaan Keskiniementien varrella sijaitsevalle tienvarsojalle ilman lupaa suorittamansa kaivuutyöt ja vedenjuoksun muuttamisen niin, etteivät valumavedet ohjautu [REDACTED] kiinteistölle;
2. velvoittaa Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] korvaamaan vesilain vastaisesti suorittamistaan tienvarsojan kaivuutöistä ja

vedenjuoksun muuttamisesta aiheutuneen edunmenetyksen yhteisvastuullisesti [REDACTED]; ja

3. velvoittaa Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] suorittamaan [REDACTED] oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkoineen kuukauden kuluttua aluehallintoviraston antamasta määräyksestä lukien.

Lisäksi [REDACTED] on pyytänyt aluehallintovirastoa tarvittaessa siirtämään asian käsittelyn toimivaltaiselle viranomaiselle, mikäli se katsoo, että se ei ole toimivaltainen viranomainen käsittelemään asiaa.

Keskiniemen yksityistien tiekunta on 27.10.2021 laittanut Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa vireille ojitustoimituksen Keskiniementien varrella sijaitsevan tienvarσιοjaan vesilain 5 luvun 4 §:n mukaisesti. Ojitustoimitus on ajallisesti laitettu vireille ennen hallintopakkoasian vireille laittamista, mutta ojan kaivuutyöt on suoritettu useita vuosia ennen ojitustoimituksen vireillepanoa.

Aluehallintovirasto on valituksenalaisessa päätöksessään päättänyt seuraavaa:

1. Aluehallintovirasto jättää tutkimatta vaatimuksen, että aluehallintovirasto määrää Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] (vastapuolet) välittömästi lopettamaan valumavesien ohjaamisen [REDACTED] (hakijan) kiinteistölle sekä palauttamaan ojan vedenjuoksun alkuperäiseksi ja oikaisemaan Keskiniementien varrella sijaitsevalle tienvarσιοjalle ilman lupaa suorittamansa kaivuutyöt ja vedenjuoksun muuttamisen niin, etteivät valumavedet ohjaudu hakijan kiinteistölle.
2. Aluehallintovirasto jättää tutkimatta vaatimuksen, että aluehallintovirasto velvoittaa vastapuolet korvaamaan vesilain vastaisesti suorittamistaan tienvarσιοjan kaivuutöistä ja vedenjuoksun muuttamisesta aiheutuneen edunmenetyksen yhteisvastuullisesti hakijalle.
3. Aluehallintovirasto ei siirrä asian käsittelyä toiselle viranomaiselle.

PERUSTEET

1 VIREILLÄOLOVAIKUTUS (LIS PENDES)

1.1 Yleistä vireilläolovaikutuksesta

Vireilläolovaikutus tarkoittaa sääntöä, jonka mukaan asian tultua tuomioistuimessa vireille samaa asiaa ei voida saattaa samanaikaisesti toisen oikeudenkäynnin kohteeksi. Vireilläolovaikutus on ehdoton prosessinedellytys. Tuomioistuimen tulee omasta aloitteestaan jättää asia tutkimatta, jos se havaitsee tämän olevan jo käsiteltävänä toisessa oikeudenkäynnissä tai muussa menettelyssä.¹

¹ [https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:vireill%C3%A4olovaikutus_\(lis_pendens\)](https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:vireill%C3%A4olovaikutus_(lis_pendens)), viitattu 26.2.2024.

Kun oikeudenkäynti on pantu valituksella vireille, samaa asiaa koskevaa hallintoprosessia ei voida panna vireille toisessa tuomioistuimessa. Tästä rajoituksesta voidaan käyttää myös nimitystä lis pendens -vaikutus tai vireilletulovaikutus. Käytännössä tällä rajoituksella on tosin vain suppea merkitys, koska pyrkimystä tai tarvetta samaa hallintoasiaa koskevien useampien oikeudenkäyntien vireillepanoon voi esiintyä vain erityistilanteissa.²

1.2 Aluehallintoviraston perustelut vireilläolovaikutusta koskien

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään mm. seuraavilla seikoilla:

Ojitusoimituksen yksi tarkoitus on, että siinä voidaan käsitellä riitaisia ojituksia koskevia asioita. Aluehallintoviraston käsityksen mukaan hallintopakkoasiassa esitetyt asiat ovat sellaisia asioita, joita voidaan käsitellä ojitusoimituksessa ja hallintopakkoahakemuksessa esitetyt asiat liittyvät samaan asiaan, josta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa on vireillä ojitusoimitus.

...

Aluehallintovirasto toteaa, että samaa asiaa koskevaa asiaa ei voida käsitellä yhtä aikaa kahdessa viranomaisessa, vaan aikaisemman asian (ojitusoimitus) vireilläolovaikutus (lis pendens) estää asian käsittelyn toisessa viranomaisessa. Samaa asiaa koskeva vireilläolovaikutus aiheuttaa sen, että tässä hallintopakkoasiassa puuttuu muodollinen edellytys (prosessinedellytys) asian käsittelyn jatkamiseen. Näin ollen aluehallintoviraston tulee jättää tutkimatta vaatimus lopettaa valumavesien ohjaaminen hakijan kiinteistölle, vaatimus palauttaa ojan vedenjuoksu alkuperäiseksi sekä vaatimus oikaista Keskinientien varrella sijaitsevalle tienvarsiojalle ilman lupaa suoritettut kaivuutyöt ja vedenjuoksun muuttaminen niin, etteivät valumavedet ohjaudu hakijan kiinteistölle.

1.3 Luvanvarainen vesitaloushanke

Kuten [REDACTED] on jo hallintopakkoahakemuksessaan tuonut ilmi, ojan kaivuutyöt olisivat vaatineet lupaviranomaisen luvan.

Vesilain 3 luvun 2 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan:

Lupaviranomaisen lupa tarvitaan myös sellaiseen noron tai ojan taikka sen vedenjuoksun muuttamiseen, josta aiheutuu vahinkoa toisen maalle, jos asianomainen ei ole antanut tähän suostumustaan eikä kyse ole 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta.

Vesilain 5 luvun 1 §:n mukaan:

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan ojitukseen sekä ojan käyttämiseen ja kunnossapitoon. Ojituksella tarkoitetaan maan kuivattamiseksi taikka muunlaisen alueen käyttöä haittaavan veden poistamiseksi toteutettavaa:

² Olli Mäenpää, Oikeudenkäynti hallintoasioissa, 2019, s. 211.

- (1) ojan tekemistä;
- (2) ojan, noron tai puron suurentamista tai oikaisemista; sekä
- (3) sellaista noron tai puron perkaamista, johon ei sovelleta 6 luvun säännöksiä.

Vesilain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan:

Ojituksella sekä ojan käyttämisellä ja kunnossapidolla on oltava tämän lain mukainen lupaviranomaisen lupa, jos se voi aiheuttaa 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, jollei kysymys ole yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta.

Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] vuosien 2010–2020 aikana suorittamat ojan kaivuutyöt olisivat vaatineet lupaviranomaisen luvan, sillä ojan vedenjuoksua on muutettu ja siitä on aiheutunut vahinkoa [REDACTED]. [REDACTED] ei ole antanut suostumustaan ojan kaivuutöille tai vedenjuoksun muuttamiselle. Kyse ei myöskään ole vesilain 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta, sillä kyse on olemassa olevasta ojasta, eikä ojan tekemisestä tai ojan suurentamisesta taikka oikaisemisestä. Vaikka kyse olisi vesilain 5 luvussa tarkoitettusta ojituksesta, ojituksella tulisi olla tällöinkin olla lupaviranomaisen lupa vesilain 5 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella, koska se aiheuttaa 3 luvun 2 §:ssä tarkoitettuja seurauksia, eikä kysymys ole yksinomaan puron yläpuolisella alueella suoritettavan ojituksen aiheuttamasta puron virtaaman muuttumisesta.

1.4 Vireilläolovaikutuksen tulkinta nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa

Kuten edellä kohdassa 1.1 on todettu, vireilläolovaikutus tarkoittaa sääntöä, jonka mukaan asian tultua tuomioistuimessa vireille samaa asiaa ei voida saattaa samanaikaisesti toisen oikeudenkäynnin kohteeksi. Aluehallintoviraston tulkita ojitustoimituksen vireilläolovaikutuksesta [REDACTED] hallintopakkoasian käsittelyyn on virheellinen, koska tässä tapauksessa kyse ei ole samasta asiasta.

[REDACTED] vireille laittama hallintopakkohakemus koskee ennen ojitustoimituksen vireille laittamista suoritettuja ojan kaivuutöitä ja tämän johdosta [REDACTED] aiheutettuja vahinkoja. Keskiniemen yksityistien tiekunnan vireille panema ojitustoimitus puolestaan kohdistuu tulevaisuuteen.

Aluehallintovirasto on ottanut kantaa vireillä olevaan ojitustoimitukseen ja sen vireilläolovaikutukseen suhteessa [REDACTED] vaatimaan hallintopakkoon. Aluehallintovirasto ei kuitenkaan ole ottanut kantaa ollenkaan Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] vuosien 2010–2020 aikana suorittamien ojan kaivuutöiden luvanvaraisuuteen. Tästä tarkemmin kohdassa **Virhe. Viitteen lähdeä ei löytynyt.**

Ojien kaivuutöitä ei olisi alun perinkään saanut suorittaa, koska ne olisivat vesilain mukaan edellyttäneet lupaviranomaisen lupaa. Vaikka asia olisi voitukin käsitellä vesilain 5 luvun 4 §:n mukaisessa ojitustoimituksessa, tämä olisi tullut laittaa vireille ennen kuin ojan kaivuutöitä on alettu suorittamaan. [REDACTED] hakema hallintopakko koskee vuosien

2010–2020 suoritettuja ojan kaivuutöitä, eli ojien kaivuutyöt on suoritettu useita vuosia aiemmin ennen kuin ojitustoimitus on tullut vireille. Näin ollen vireilläolovaikutus ei ulotu jo suoritettuihin kaivuutöihin.

Aluehallintovirasto viittaa päätöksessään vesilain 5 luvun 9 §:n.

Vesilain 5 luvun 9 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan:

Jos ojitamisesta toisen alueella ei sovita, hyödynsaajalle voidaan antaa oikeus johtaa vettä toisen ojaan.

Vesilain 5 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan:

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan antaa, jos se on tarpeen alueen tarkoituksenmukaista kuivattamista varten tai 7 §:n 1 momentissa tarkoitettun seurauksen estämiseksi. Oikeus johtaa vettä toisen putkiojaan voidaan antaa vain, jos veden johtaminen pois muutoin ei ole mahdollista ilman kohtuuttomia kustannuksia. Oikeuden antamisesta päättää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen, ellei ojitus edellytä lupaviranomaisen lupaa tai ojitustoimituksen päätöstä.

Todettakoon vielä, että nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä [REDACTED] ja [REDACTED] vuosien 2010–2020 aikana suorittamille ojan kaivuutöille ei ole olemassa ympäristönsuojeluviranomaisen tai ojitustoimituksen päätöstä. Lisäksi vuosien 2010–2020 aikana suoritetuista ojan kaivuutöistä olisi etukäteen pitänyt ilmoittaa valvontaviranomaiselle vähintään 60 vuorokautta ennen ojitukseen ryhtymistä vesilain 5 luvun 6 §:n 1 momentin mukaisesti.

2 OJITUSTOIMITUKSEN KESKEYTTÄMINEN

2.1 Aluehallintoviraston perustelut ojitustoimituksen keskeyttämistä koskien

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään myös mm. seuraavilla seikoilla:

Keskiniementien tiekunta on pyytänyt Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskusta keskeyttämään ojitustoimituksen. Keskeyttämisspyynnössä on ilmoitettu, että mahdollinen toimituksen jatkaminen tulevaisuudessa riippuu aluehallintoviraston päätöksestä.

...

Aluehallintovirasto toteaa, että asian keskeyttämisspyyntö ei ole sama asia kuin asian käsittelyn peruuttaminen viranomaisessa. Keskeyttämisspyynnön tarkoituksena on ollut, että ojitustoimitus keskeytetään, kunnes aluehallintovirasto on antanut tiekunnan vireille laittamassa hallintopakkoasiassa päätöksen. Tämän jälkeen tiekunnan tarkoituksena on päättää, onko ojitustoimituksen jatkamiselle tarvetta. Tätä näkemystä tukee Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen 18.12.2023 antama ilmoitus (POPELY/2903/2021) koskien Keskiniementien laskuojan ojitustoimituksen keskeytystä. Edellä mainitussa ilmoituksessa toimitusmies on todennut keskeyttävänsä ojitustoimituksen hakijan pyynnöstä

hallintopakkohakemusten käsittelyn ajaksi. Ilmoituksessa on todettu, että ojitustoimitusta on mahdollista jatkaa hakijan pyynnöstä tai vesilain valvontaviranomaisen kehotuksesta, mikäli hallintopakkoasiassa ei saada ratkaistua ojituskiistaa. Lisäksi Keskiniementien tiekunnan toimitsijamies [REDACTED] on kertonut tämän hallintopakkoasian esittelijälle 11.1.2024 puhelimitse, että ojitustoimitusta ei ole peruutettu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, vaan ainoastaan pyydetty ojitustoimituksen keskeyttämistä.

...

Koska ojitustoimitusta ei ole peruutettu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa, on ojitustoimituksen edelleen katsottava olevan siellä vireillä, vaikka sen käsittely on keskeytetty.

2.2 Ojitustoimituksen keskeyttämisen tulkinta nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa

Vesilain 5 luvussa ei säännellä ojitustoimituksen keskeyttämistä, eikä vesilaki tunne tällaista toimenpidettä. Tämä tarkoittaa, että lain mukaan ojitustoimitus on joko vireillä tai käsittely on peruutettu. Näin ollen aluehallintoviraston perustelut ojitustoimituksen keskeyttämisestä ja sen vireilläolovaikutuksesta suhteessa [REDACTED] hakemaan hallintopakkoon eivät perustu lakiin. Tämän lisäksi, kuten edellä on todettu, [REDACTED] vireille laittama hallintopakkohakemus koskee ennen ojitustoimituksen vireille laittamista suoritettuja ojan kaivuutöitä ja sen aiheuttamaa vahinkoa sekä Keskiniemen yksityistien tiekunnan vireille panema ojitustoimitus puolestaan kohdistuu tulevaisuuteen. Keskiniemen yksityistien tiekunta ei voi hakea ojitustoimitusta jälkijättöisesti jo lainvastaisesti suorittamilleen ojan kaivuutöille.

3 HALLINTOPÄÄTÖKSEN VIRHEELLISYYS

3.1 Hallintopäätöksen virheellisyydestä yleisesti

Hallintopäätös on virheellinen, kun jokin sen pätevyyden oikeudellisista tai asiallisista edellytyksistä puuttuu. Näitä virheitä kutsutaan pätemättömyysperusteiksi. Pätemättömyyden aiheuttavat tekijät voidaan jakaa neljään päätyyppiin: toimivallan puuttuminen tai ylittäminen, hallintotoimen sisällöllinen lainvastaisuus, menettelyvirhe ja päätöksen perustuminen virheellisiin tai puutteellisiin tietoihin. Käytännössä virheellisyyden päätyypit ovat usein ainakin osittain päällekkäisiä. Esimerkiksi toimivallan ylittäminen johtaa monesti myös päätöksen sisällölliseen lainvastaisuuteen.³

Toimivallan ylitys

Toimivallan ylitys on kyseessä, jos hallintoelin tekee toimivaltaansa sinänsä kuuluvan päätöksen tai toimen, mutta päätösvallan käyttö ei sisällöllisesti pysy toimivaltamäärittelyn rajoissa. Kysymys voi olla myös hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisesta päätöksenteosta tai harkintavallan väärinkäytöstä.⁴ Toimivallan ylitys voi johtua myös siitä, että toimivaltasäännösten määrittelemää harkintavaltaa käytetään

³ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 569.

⁴ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 570.

hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisesti.⁵ Hallinnon oikeusperiaatteet on määritelty hallintolaissa (434/2003).

Hallintolain 6 §:n mukaan:

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Säännös määrittelee seuraavat hallinnon oikeusperiaatteet:

1. *Yhdenvertaisuusperiaate* sisältää viranomaisen ja virkamiehen velvollisuuden kohdella hallinnon asiakkaita tasapuolisesti ja johdonmukaisesti.
2. *Tarkoitussidonnaisuuden periaate* merkitsee, että viranomaisen voi käyttää toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan perusteltuihin tarkoituksiin ja kieltää samalla harkintavallan väärinkäytön.
3. *Puolueettomuusperiaate* edellyttää, että viranomaisen toiminta on objektiivisesti perusteltavaa ja riippumatonta.
4. *Suhteellisuusperiaatteen* mukaan viranomaisen toimien on oltava oikeassa suhteessa laissa määriteltyyn päämäärään nähden.
5. *Luottamuksensuojaperiaate* edellyttää, että viranomaisen toimet suojaavat oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.⁶

Menettelyvirhe

Menettelyvirheen aiheuttaa tavallisesti se, että viranomaisen laiminlyö noudattaa hallintoasian käsittelyssä sovellettavaa menettelyä, päätöksenteon muotoa tai toimintatapaa muuten koskevan vaatimuksen. Konkreettisenä virheenä voi olla esimerkiksi esteellisyys, asianosaisen kuulematta jättäminen tai muunlainen puute asian selvittämisessä tai päätöksen tekeminen ilman perusteluja.⁷

Selvitysvirhe

Hallintopäätöksen perusteena olevat virheelliset tai puutteelliset tiedot voivat niin ikään aiheuttaa päätöksen pätemättömyyden. Hallintopäätös perustuu yleensä lain soveltamiseen yksittäisen tapauksen tosiasioihin. Tosiasioita koskevat virheet eivät silti aiheudu pelkästään viranomaisten toimista, vaan ne voivat johtua myös hallinnon kanssa asioivan yksityisen laiminlyönneistä, etenkin tämän esittämistä virheellisistä tiedoista.⁸

Tietojen puutteellisuus johtuu käytännössä usein siitä, että viranomaisen ei ole huolehtinut asiaan vaikuttavien tosiseikkojen selvittämisestä. Vaikka kaikkien selvitysten

⁵ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 570.

⁶ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 153–154.

⁷ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 571.

⁸ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 571–572.

hankkiminen ei kuulukaan viranomaiselle, se on hallintolain 31 §:n mukaan yleisesti vastuussa siitä, että hallintopäätös tehdään vain riittävien tietojen perusteella. Yksityiselle on varattava mahdollisuus lisätietojen toimittamiseen, mikäli hänen esittämänsä tosiasiaselvitys on puutteellinen. Tietojen virheellisyyttä ei kuitenkaan ole välttämättä mahdollista välttää edes huolehtimalla asian selvittämisestä. Myös tosiasioita koskeva erehdys on mahdollinen, jos viranomaiselle on annettu virheellisiä tietoja.⁹

3.2 Hallintopäätöksen virheellisyyden vaikutukset nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa

3.2.1 Toimivallan ylitys ja selvitysvirhe

Aluehallintovirasto on ylittänyt toimivaltansa, koska sen päätösvallan käyttö ei sisällöllisesti ole pysynyt toimivaltamäärittelyn rajoissa. Aluehallintovirasto on toiminut Keskinien yksityistien tiekunnan asiamiehenä selvittäessään ojitustoimituksen keskeyttämiseen liittyviä seikkoja ja se on virheellisesti tulkinnut keskeytetyn ojitustoimituksen keskeyttämisvaikutusta suhteessa [REDACTED] vireille laittamaan hallintopakkoasiaan. Aluehallintoviraston tekemää päätöstä rasittaa myös selvitysvirhe, sillä ojitustoimituksen keskeyttäminen ei ole vesilain mukaan mahdollista.

3.2.2 Menettelyvirhe

Hallintolain 45 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset. Perusteluvollisuudella on keskeinen merkitys asianosaisen oikeusturvan kannalta. Asianosaisen on saatava tietää, mitkä seikat ovat johtaneet häntä koskevan ratkaisun tekemiseen. Riittävät perustelut antavat edellytyksiä harkita muutoksenhaun tarvetta. Perustelujen täsmällisyydellä ja selkeydellä on merkitystä myös viranomaistoimintaa kohtaan tunnetun yleisen luottamuksen kannalta.¹⁰

Perustelujen sisältämä informaatio mahdollistaa päätöksen lainmukaisuuden ja mahdollisen muutoksenhaun tarpeen arvioinnin.¹¹ Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun. Perustelusta on käytävä ilmi päätöksen perusteena oleva selvitys ja sen oikeudelliset perusteet. Perusteluissa on tuotava selkeästi esiin selvitykset ja tosiasioita koskeva informaatio. Perusteluissa on selostettava pääasialliset tosiseikat, joiden perusteella on ratkaisuun päädytty. Perusteluille ei ole hallintolaissa asetettu tarkempia sisällöllisiä tai laadullisia vastauksia. On kuitenkin selvää, että perustelujen on oltava riittävän selkeitä, yksilöityjä ja ymmärrettäviä.¹²

Aluehallintovirasto toteaa, että

ojitusta koskeva asia, joka ei vesilain 5 luvun 3 §:n mukaan edellytä lupaviranomaisen lupaa, on vesilain 5 luvun 4 §:n 1) kohdan mukaan

⁹ Olli Mäenpää, Hallinto-oikeus, 2023, Alma Talent Oy, s. 572.

¹⁰ Hallituksen esitys Eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta 72/2002 vp, s. 100.

¹¹ Hallinto-oikeus, Mäenpää, Alma Talent Oy 2023, 8. Päätösvallan käyttö ja hallintopäätös. Oikeus saada päätös ja viranomaisen ratkaisuvollisuus.

¹² Hallinto-oikeus, Mäenpää, Alma Talent Oy 2023, 8. Päätösvallan käyttö ja hallintopäätös/Hallintopäätöksen perustelut/Perustelujen sisältö.

käsiteltävä ojitustoimituksessa, jos ojitus aiheuttaa tulva-alueen poistamisen tai pienentämisen taikka vesien virtaamissuunnan huomattavaa muuttumista ja 4) kohdan mukaan, jos yhteisestä ojituksesta ei voida sopia ja hyödynsaajia on vähintään kolme. Vesilain 5 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan, jos ojittamisesta toisen alueella ei sovita, hyödynsaajalle voidaan muun muassa antaa oikeus johtaa vettä toisen ojaan. Edellä mainitun lainkohdan 2 momentin mukaan oikeus annetaan ojitustoimituksessa, jos ojitus edellyttää ojitustoimituksen päätöstä. Vesilain 5 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan ojituksesta ja vesilain 5 luvun 9 §:n mukaisesta oikeudesta aiheutuva edunmenetys korvataan siten kuin vesilain 13 luvussa säädetään.

...

Koska aluehallintoviraston on vireilläolovaikutuksen vuoksi jätettävä hallintopakkovaatimukset tutkimatta, ei aluehallintovirasto ota tässä vaiheessa kantaa siihen, että olisiko suoritettut toimenpiteet tarvinneet vesilain mukaista lupaa aluehallintovirastolta. Toimitusmiehen on kuitenkin vesilain 5 luvun 32 §:n perusteella kehotettava ojitustoimituksen vireillepanijaa hakemaan lupaviranomaisen lupaa, jos ojitustoimituksen yhteydessä toimitusmies havaitsee, että ojitus tai sen yhteydessä toteutettava toimenpide edellyttää lupaviranomaisen lupaa.

███ käsityksen mukaan kyseessä on luvanvarainen vesitaloushanke, kuten ███ vireille laittamassa hallintopakkoasiassa sekä tämän valituksenkohdassa 1.3 on esitetty. ███ on epäselvää, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet asian ratkaisuun ja millä perusteilla aluehallintovirasto katsoo, että kyseessä on ojitustoimituksessa käsiteltävä asia. Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä ███ ja ███ vuosien 2010–2020 aikana suorittamat ojan kaivuutyöt olisivat vaatineet lupaviranomaisen luvan, joten aluehallintovirasto ei voi olla ottamatta kantaa siihen, että olisiko jo suoritettut toimenpiteet tarvinneet vesilain mukaista lupaa aluehallintovirastolta. Aluehallintovirasto ei perustele, miksi vesilain 3 luvun 2 §:n 3 momentin 1 kohta tai 5 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohta eivät soveltuisi nyt käsiteltävänä olevaan tapaukseen, joten aluehallintoviraston perusteluista ei käy ilmi päätöksen perusteena olevaa selvitystä tai sen oikeudellisia perusteita. Aluehallintoviraston tekemä hallintopakkopäätös on menettelyvirheen johdosta pätemätön. Lisäksi aluehallintovirasto tehnyt menettelyvirheen, koska se on jättänyt kuulematta ███ ojitustoimituksen keskeyttämisen vaikutuksista hallintopakkoasian käsittelyyn.

4 OIKEUDENKÄYNTIKULUISTA

4.1 Oikeudenkäyntikulut aluehallintovirastossa

Aluehallintovirasto on hylännyt vaatimuksen velvoittaa Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä ███ ja ███ suorittamaan ███ oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua aluehallintoviraston antamasta määräyksestä lukien.

Aluehallintoviraston päätös on virheellinen. Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä ███ ja ███ tulee suorittaa ███ oikeudenkäyntikulut oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 95 §:n mukaisesti, koska on kohtuutonta, että

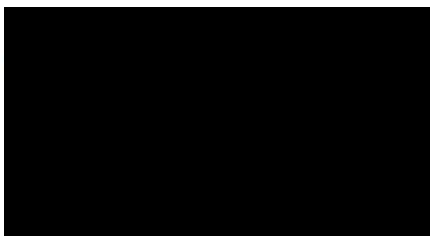
██████ joutuisi vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä ████████ ja ████████ vesilain vastaisesti suorittamien ojan kaivuutöiden johdosta.

4.2 Oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa

██████ vaatii ensisijaisesti, että hallinto-oikeus velvoittaa aluehallintoviraston korvaamaan ████████ oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua hallinto-oikeuden antamasta päätöksestä lukien. Aluehallintoviraston päätös on sen virheellisyyden johdosta pätemätön, joten on kohtuutonta, että ████████ joutuisi vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan hallinto-oikeudessa. Hallituksen esityksen HE 29/2018 mukaan jos oikeudenkäynnin tarve on aiheutunut viranomaisen selvästi lainvastaisesta ratkaisusta, olisi kohtuullista, että yksityinen asianosainen saa korvausta hänelle tästä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, kun viranomaisen on päätöstä tehdessään ylittänyt toimivaltansa tai kun kyse on selvästi harkintavallan väärinkäytöstä.¹³

██████ vaatii toissijaisesti, että hallinto-oikeus velvoittaa Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä ████████ ja ████████ suorittamaan yhteisvastuullisesti ████████ oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua hallinto-oikeuden antamasta päätöksestä lukien. Kuten edellä kohdassa 4.1 on todettu, on kohtuutonta, että ████████ joutuisi vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan Keskiniemen yksityistien tiekunnan sekä ████████ ja ████████ vesilain vastaisesti suorittamien ojan kaivuutöiden johdosta.

Oulussa, maaliskuun 4. päivänä 2024

¹³ HE 29/2018, s. 168.